

PATVIRTINTA
Šilutės rajono savivaldybės
tarybos 2012 m. birželio 28 d.
sprendimu Nr. T1-471

ŠILUTĖS RAJONO SAVIVALDYBĖS KONTROLĖS IR AUDITO TARNYBOS 2011 METŲ VEIKLOS ATASKAITA

IŽANGA

Šilutės rajono savivaldybės Kontrolės ir audito tarnybos 2011 metų veiklos ataskaita parengta, vykdant Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymą, Šilutės rajono savivaldybės tarybos veiklos reglamentą, Šilutės rajono savivaldybės Kontrolės ir audito tarnybos (toliau – Tarnyba) veiklos nuostatus ir 2012 metų veiklos planą. Ši ataskaita yra skirta Šilutės rajono savivaldybės tarybai (toliau – Savivaldybės tarybai), kuriai atskaitinga Tarnyba, bei Šilutės rajono savivaldybės bendruomenei. Ataskaitoje pateikiame informaciją apie Tarnybai nustatytas pagrindines funkcijas, Tarnybos atliktus darbus išorės audito srityje ir jų rezultatus.

Lietuvos Respublikos įstatymuose nustatyti pagrindiniai veiklos uždaviniai:

✓ Prižiūrėti, ar teisėtai, efektyviai, ekonomiškai ir rezultatyviai valdomas ir naudojamas savivaldybės turtas bei patikėjimo teise valdomas valstybės turtas, kaip vykdomas Savivaldybės biudžetas ir naudojami kiti piniginiai ištekliai;

✓ Vertinti viešojo administravimo subjekto administracinės veiklos kokybę ir efektyvumą, taip pat vidaus kontrolės ir vidaus audito sistemos patikimumą.

Šilutės rajono savivaldybės Kontrolės ir audito tarnyba, įgyvendindama jai pavestus uždavinius, atlieka išorės finansinį (teisėtumo) ir veiklos auditus Savivaldybės administracijoje, Savivaldybės administravimo subjektuose ir Savivaldybės kontroliuojamose įmonėse. Finansinių auditų tikslas – pareikšti nepriklausomą nuomonę dėl finansinių ir kitų ataskaitų tikrumo ir teisingumo, dėl Savivaldybės lėšų ir turto valdymo, naudojimo, disponavimo jais teisėtumo ir jų naudojimo įstatymų nustatytiems tikslams vertinimo ir nepriklausomos nuomonės pareiškimo. Veiklos auditu siekiama įvertinti įstaigų viešąjį ir vidaus administravimą ekonomiškumo, efektyvumo, ir rezultatyvumo požiūriu, atskleisti veiklos problemas bei parodyti veiklos trūkumus.

Tarnyba yra nepriklausoma Savivaldybės biudžetinė įstaiga, kurios misija – skatinti efektyvų Savivaldybės turto valdymą ir lėšų naudojimą. Tarnybos veikla grindžiama principais, išdėstytais Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatyme: nepriklausomumo, teisėtumo, viešumo, objektyvumo, profesionalumo. Taip pat atlikdama auditus vadovaujasi tarptautinių ir nacionalinių audito standartų pritaikymo, nuomonės nepriklausomumo, viešosios atskaitomybės, audituojamo subjekto vadovybės atsakomybės, vidaus kontrolės, duomenų prieinamumo, viešųjų ir privačių interesų konflikto vengimo principais.

Tarnyba pavestas funkcijas gali įgyvendinti efektyviai ir objektyviai tuo atveju, kai yra nepriklausoma ir apsaugota nuo pašalinės įtakos. Savivaldybės kontrolės ir audito tarnyba – veikianti kaip savarankiška biudžetinė įstaiga yra nepriklausoma: nustatydamą veiklos prioritetus, organizuodama darbą, taikydama metodologiją, turėdamą atskirą išlaidų sąmatą. Tarnybos tarnautojai, atlikdami auditus pagal Valstybinio audito reikalavimus, turi teisę, vadovaudamiesi Valstybės kontrolės parengtomis metodikomis, savarankiškai parengti audito programas, pasirinkti

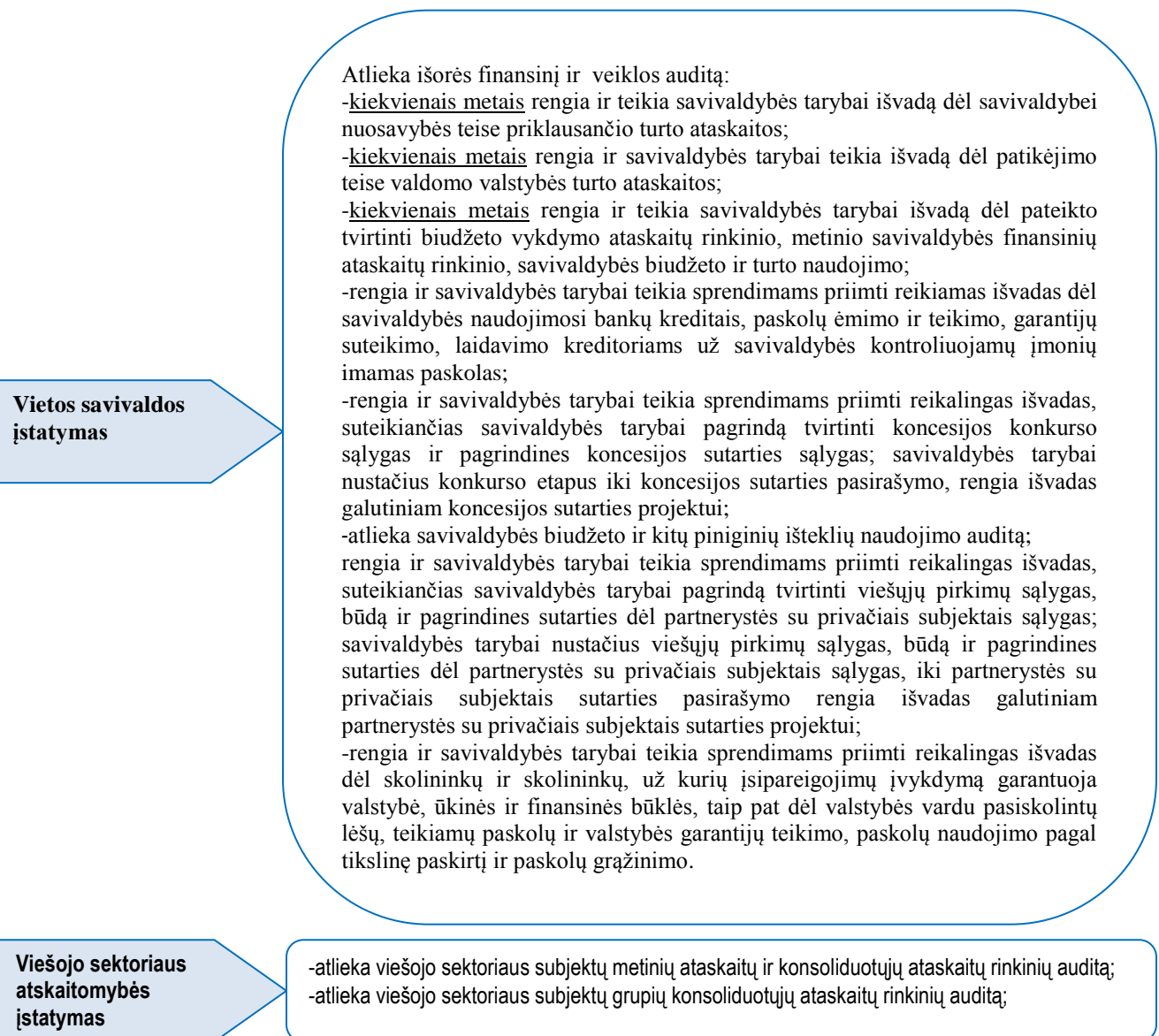
audito procedūras, nustatyti veiklos prioritetus, būti politiškai neutralūs, objektyvūs ir nešališki. Visas audito darbas privalo būti įformintas darbo dokumentais. Tai padeda planuoti ir atlikti auditą, objektyviai parengti audito ataskaitą ir išvadą, pateikiant tik nustatytus reikšmingus dalykus. Tarnyba kasmet planuoja veiklos strategiją, sudaro veiklos programą, numato priemones ir jų vykdymo vertinimo rodiklius. Tarnybos veiklos programa yra sudėtinė Šilutės rajono savivaldybės strateginio plano dalis.

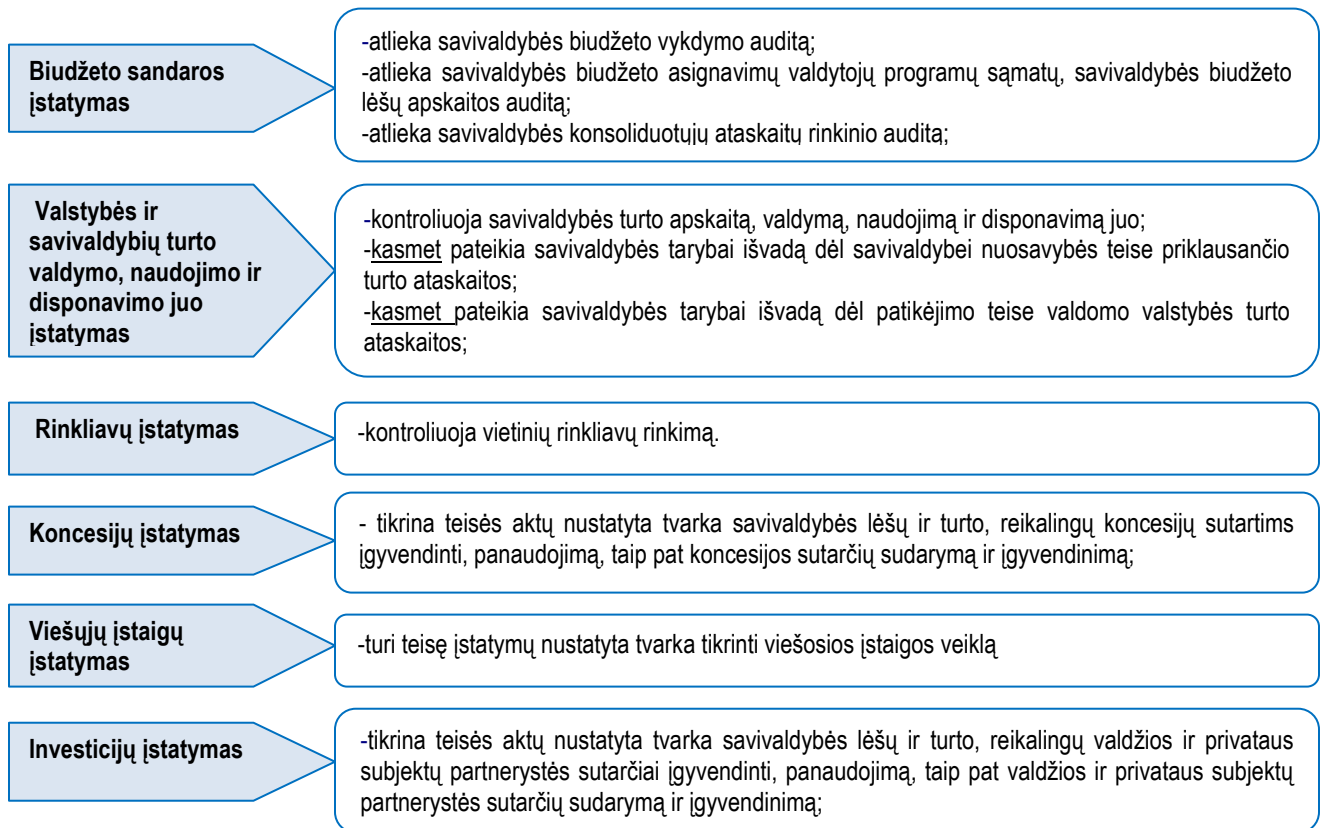
Audito praktika rodo, kad vienas iš pagrindinių nepriklausomumo principų yra veiklos viešinimas, informacijos apie biudžeto lėšų ir turto naudojimą pateikimas visuomenei. Tarnybos veikla yra vieša. Visos atliktų auditų ataskaitos ir išvados, metiniai veiklos planai bei kita informacija skelbiama Savivaldybės interneto tinklalapyje adresu www.silute.lt, nuorodoje – „Kontrolės ir audito tarnyba“.

1. TARNYBOS VEIKLOS SRITYS

Ataskaitiniais metais galiojančiuose Lietuvos Respublikos teisės aktuose nustatytos įvairios veiklos sritys, kuriose Tarnyba turėjo teisę įgyvendinti pagrindinius veiklos uždavinius (žr. 1 schema).

1 schema. 2011 metų Tarnybos veiklos sritys

Tarnybos veikla buvo planuojama ir organizuojama, atsižvelgiant į teisės aktais nustatytas veiklos sritis, veiklos prioritetus, veiklos planą bei patvirtintą Tarnybos darbuotojų skaičių.

2. TARNYBOS VEIKLOS ORGANIZAVIMAS

Tarnyba savo veiklą organizavo pagal Šilutės rajono savivaldybės Kontrolės ir audito tarnybos 2011-2013 metų strateginį veiklos planą. Tarnybos strateginis veiklos planas – tarnybos veiklos planavimo dokumentas, kuriame atsižvelgiant į atliktą aplinkos ir išteklių analizę, pateikta Tarnybos misija, strateginis tikslas, veiklos prioritetas, uždaviniai ir priemonės strateginiam tikslui pasiekti. Suformuota programa ir, atžvelgiant į Savivaldybės tarybos patvirtintus Tarnybai asignavimus, numatyti finansavimo šaltiniai programai įgyvendinti.

Audito apimtis.

Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 27 straipsnio 1 dalies 1 punktą numato, kad Savivaldybės kontrolės ir audito tarnyba „atlieka išorės finansinį ir veiklos auditą savivaldybės administravimo subjektuose ir savivaldybės kontroliuojamose įmonėse“. Tarnybos 2011 metų auditų subjektai ir sritys:

- Savivaldybės tarybos patvirtinto (patikslinto) Savivaldybės 2011 m. biudžeto išlaidos – 124 599,8 tūkst. Lt, kurie skirti 49 asignavimų valdytojams.
- Savivaldybei nuosavybės teise priklausančio nefinansinio turto balansinė vertė 2011 m. sausio 1 d. buvo 255 011,0 tūkst. Lt;
- Finansinis turtas ir įsipareigojimai – 124 638,0 tūkst. Lt;

- Savivaldybės patikėjimo teise valdomo valstybės nefinansinio turto balansinė vertė – 81 997,0 tūkst. Lt;
- Savivaldybės privatizavimo fondas – 1 114,78 tūkst. Lt;
- 9-ių Viešųjų įstaigų, kurių steigėja yra Savivaldybė finansinių įnašų vertė – 2 759 tūkst. Lt;
- 3-jų Uždarųjų akcinių bendrovių, kurių 50 proc. ir daugiau akcijų valdo Savivaldybė akcinis kapitalas 54 928 tūkst. Lt;
- Kiti subjektai, kuriems skiriamos Savivaldybės biudžeto lėšos bei perduodamas valdyti Savivaldybės turtas (sporto, jaunimo, kultūros, socialinės ir kt. organizacijos ir kt.).

2.1. Veiklos planas

Ataskaitiniu laikotarpiu Tarnyba savo veiklą vykdė vadovaudamasi metiniu veiklos planu, sudarytu audito veiklą reglamentuojančiais teisės aktais. Tarnybos 2011 metų veikla buvo suplanuota ir vykdoma taip, kad užtikrintų prioritetinių užduočių – išvados dėl Savivaldybės biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinio, išvados dėl Savivaldybei nuosavybės teise priklausančio turto bei patikėjimo teise valdomo valstybės turto ataskaitos parengimą ir pateikimą. Rengiant 2011 metų veiklos planą, atlikta išsami Savivaldybės biudžeto asignavimų valdytojų, kitų subjektų, gaunančių lėšų iš Savivaldybės biudžeto, Savivaldybės turto valdytojų ir naudotojų, taip pat valstybės turto, perduoto Savivaldybei patikėjimo teise, valdytojų ir naudotojų, Savivaldybės biudžetinių įstaigų, kontroliuojamų įmonių ir viešųjų įstaigų, kurių steigėja ar dalininkė yra Savivaldybė; ankstesnių auditų rezultatų; kitos Tarnyboje sukauptos informacijos, susijusios su Savivaldybės veikla, jos valdomu turtu, analizė. Analizės pagrindu pasirinkti Savivaldybės biudžeto asignavimų valdytojų audito atrankos planavimo kiekybiniai ir kokybiniai vertinimo kriterijai.

Tarnybos 2011 metų veiklos planas patvirtintas 2010 metų lapkričio 11 d. Savivaldybės kontrolieriaus įsakymu, pritarus Savivaldybės tarybos Kontrolės komitetui (toliau - Kontrolės komitetas) 2010-11-11 posėdyje (protokolas Nr. T3-263(24)). Veiklos planas nustatytais teisės aktų terminais pateiktas Valstybės kontrolei. Taip pat su veiklos plano projektu, siekiant išvengti darbų dubliavimosi, supažindintas Administracijos Centralizuotas vidaus audito skyrius.

Lietuvos Respublikos teisės aktų pakeitimai turėjo įtakos Tarnybos 2011 metų veiklos plano vykdymui. Finansų ministerijai vykdant viešojo sektoriaus buhalterinės apskaitos ir finansinės atskaitomybės sistemos reformą, buvo sukurta bendra Viešojo sektoriaus finansinių ataskaitų konsolidavimo informacinė sistema (VSAKIS), kuria naudojantis rengiamos 2010 ir vėlesnių metų viešojo sektoriaus subjektų konsoliduotosios finansinės ataskaitos. Dėl didelio duomenų kiekio ir paties konsolidavimo proceso, siekiant, kad viešojo sektoriaus subjektai sugebėtų parengti teisingas atskiras finansines ataskaitas ir laiku pateiktų reikalingą informaciją konsoliduotoms finansinėms ataskaitoms parengti, 2011 metais buvo ilginamas konsolidavimo proceso terminas - Finansų ministro patvirtintame patikslintame 2010 metų konsolidavimo kalendoriuje savivaldybių 2010 metų konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinių pateikimo terminas buvo pratęstas iki 2011 m. spalio 1 d. Atsižvelgiant į tai, kad:

- Finansų ministerija pateikė nuomonę, kad, vadovaujantis protingumo principu, savivaldybių administracijos, atsakingos už konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinių parengimą, turėtų pačios apsispręsti dėl audito atlikimo tikslingumo ir teikimo tvirtinti savivaldybių taryboms;

- Savivaldybės administracija Tarnybai nepateikė minėto rinkinio ir neteikė jo tvirtinti Savivaldybės Tarybai;

- Konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkiniai buvo sudaryti po birželio 1 d., o vadovaujantis Valstybinio audito reikalavimais audito išvada turi būti pateikta ne vėliau kaip birželio 1 d.

Tarnyba nuomonės dėl Savivaldybės konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinio duomenų teisingumo audito išvadoje nepareikšė. Vykdam Tarnybos veiklos plane numatytus auditus buvo vertinamas ūkinių operacijų registravimas apskaitoje pagal Viešojo sektoriaus apskaitos ir finansinės atskaitomybės standartus (VSAFAS) ir audituojamas Savivaldybės 2010 metų biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinys.

2.2. Žmogiškieji ištekliai. Kvalifikacija

Savivaldybės taryba 2011 metais Kontrolės ir audito tarnyboje nustatė didžiausią leistiną valstybės tarnautojų pareigybių skaičių – 3. Tarnyboje 2011 metų spalio mėn. buvo organizuotas konkursas į laisvą vyriausiojo specialisto pareigybę ir priimtas 3 - ias darbuotojas. Tarnybos veiklos plano priemonės iki lapkričio mėn. įgyvendino 2 tarnautojai. Nuo lapkričio mėn. dirba trys tarnautojos su aukštesniu universitetiniu išsilavinimu, taip pat viena jų yra įgijusi teisės magistro kvalifikacinį laipsnį. Darbo stažas 2 darbuotojų kontrolės ir audito srityje – 14 metų, todėl sukaupia darbo patirtis ir kasmetinis kvalifikacijos kėlimas leidžia joms sėkmingai dirbti. Kasmet, įvertinant nuolat kintančią įstatymų bazę, metodinius reikalavimus ir įstatymais plečiant Tarnyboms priskirtas funkcijas, vis daugiau dėmesio turi būti skiriama darbuotojų mokymui ir nuolatiniam kvalifikacijos tobulinimui. Savivaldybės kontrolierių teisės aktai įpareigoja organizuoti Tarnybos valstybės tarnautojų mokymą bei jų kvalifikacijos kėlimą. Šiam tikslui įgyvendinti, įvertinus poreikius, Savivaldybės kontrolieriaus 2011-03-09 įsakymu Nr. K5-4 buvo sudaryta tarnautojų 2011 metų kvalifikacijos kėlimo ir profesinių gebėjimų tobulinimo programa, kurios pagrindinės temos buvo skirtos audito klausimais bei 2010 metais įsigaliojusiems Viešojo sektoriaus buhalterinės apskaitos ir finansinės atskaitomybės standartams. Tarnautojos 2011 metais kėlė kvalifikaciją 7 seminaruose, kurie buvo finansuojami iš Tarnybai skirtų biudžeto asignavimų ir Europos Sąjungos lėšų. Dalyvavo projekte „Klaipėdos apskrities kontrolierių administracinių gebėjimų stiprinimas ir viešojo administravimo efektyvumo didinimas“ 11 mokymo programų, kurios buvo išdėstytos per 2010 – 2011 metus. Pagal Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos įstatymą valstybės tarnautojų mokymui lėšos turi sudaryti ne mažiau kaip 1 proc. ir ne daugiau kaip 5 proc. valstybės tarnautojų darbo užmokesčiui nustatytų asignavimų. Mokymams 2011 metais – išleista 2,11 tūkst. Lt arba 2,28 proc. Tarnybos darbo užmokesčiui nustatytų biudžeto asignavimų. Nuolatinis tobulėjimas ir mokymasis yra būtina sąlyga profesionaliam auditui atlikti. Kvalifikacijos kėlimas atvaizduotas 1 lentelėje.

Kvalifikacijos kėlimas 2011 metais

1 lentelė

Eil. Nr.	Seminaro tema	Išklausyta valandų			Finansavimo šaltiniai
		Sav. kontrolierė	Kontrol pavaduotoja	Vyr. specialistė	
1.	Finansų analizė bei jos valdymas	16	16	-	85% Europos Sąjungos fondų lėšos, 15% Savivaldybės biudžeto lėšos.
2.	Viešojo sektoriaus subjekto finansinių ataskaitų rinkinio konsolidavimas. Metinių finansinių ataskaitų rinkinio auditas.	12	12	-	Savivaldybių kontrolierių asociacijos lėšos. Savivaldybės biudžeto lėšos.
3.	ES finansavimo vertinimas. ES projektų administravimas.	8	8	-	85% Europos Sąjungos fondų lėšos, 15% Savivaldybės biudžeto lėšos.
4.	Etiketas, protokolas ir diplomatija. Tarptautinis etiketas. Dalykinis bendravimas.	16	16	-	85% Europos Sąjungos fondų lėšos, 15% Savivaldybės biudžeto lėšos.
5.	Metinės finansinės atskaitomybės parengimas pagal VSAFAS.	8	8	8	Savivaldybės biudžeto lėšos.
6.	Vidaus kontrolė viešajame sektoriuje.	8	8	8	Savivaldybės biudžeto lėšos.
7.	Metinių finansinių ataskaitų rinkinio rengimas ir „skaitymas“ ir aktualūs VSAFAS aspektai.	12	-	-	Savivaldybės biudžeto lėšos.
	Iš viso	80	68	16	

2.3. Tarnybos finansavimas

Kontrolės nepriklausomybė yra tiesiogiai susijusi su Kontrolės ir audito tarnybos ir jos darbuotojų nepriklausomumu, atskirų finansinių išteklių turėjimu bei jų naudojimu. Kasmet Tarnyba, kaip ir kitos biudžetinės įstaigos, rengia savo veiklos programą finansavimui iš Savivaldybės biudžeto. Taryba Savivaldybės biudžete Kontrolės ir audito tarnybai nustato skiriamų asignavimų dydį. Finansinį, ūkinį, materialinį aptarnavimą atlieka Savivaldybės administracija pagal pasirašytą sutartį. Gauti asignavimai 2011 metais sudarė 169,25 tūkst. Lt ir atvaizduoti 2 lentelėje.

Tarnybai skirti ir panaudoti asignavimai

2 lentelė, tūkst. Lt

Pavadinimas	Asignavimų planas (patikslintas)	Panaudota asignavimų
Darbo užmokestis	112,3	112,3
Socialinio draudimo įmokos	34,3	34,3
Prekių ir paslaugų naudojimas	17,4	17,4
Socialinės išmokos (pašalpos)	1,0	1,0
Kitos išlaidos	1,0	1,0
Sandoriai dėl materialiojo ir nematerialiojo turto	10,0	3,25
Iš viso	176,0	169,25

3. VEIKLOS REZULTATAI

Tarnyba, siekdama strateginio tikslo, įvykdė 2011 metų veiklos plane nustatytas užduotis ir atliko suplanuotus finansinius ir veiklos auditą bei atliko neplaninius ribotos apimties finansinius auditus, susijusius su paskolų ėmimu. Dėl neplaninių auditų buvo patikslinta 2011 metų Savivaldybės biudžeto vykdymo audito apimtis, sumažinant audito darbo laiką. Tarnyba 2011 metų pirmame pusmetyje baigė auditus pradėtus 2010 metais. Auditai buvo atlikti vadovaujantis Valstybinio audito reikalavimais. Jie nustato, kad auditą planuotume ir atliktume taip, kad gautume pakankamą užtikrinimą dėl finansinės atskaitomybės, planų ir programų sąmatų įvykdymo ataskaitų duomenų tinkamo ir teisingo pateikimo, savivaldybės ir valstybės turto valdymo, naudojimo, disponavimo juo teisėtumo. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 27 straipsnio nuostatomis, atliktų auditų ataskaitos ir išvados buvo teiktos audituotų subjektų vadovams, Savivaldybės merui, Administracijos direktoriui, Vyriausybės atstovui Klaipėdos apskrityje, Tarybos Kontrolės komitetui. Minėtame komitete apsvaistyti audito metu nustatyti dalykai, pateiktos išvados, rekomendacijos. Parengta Tarnybos veiklos ataskaita už 2010 metus ir atsiskaityta Tarybai (Tarybos 2011-02-24 sprendimas Nr. T1-1662).

2011 metų pirmame pusmetyje užbaigtas Savivaldybės 2010 metų biudžeto vykdymo ir finansinių ataskaitų finansinis (teisėtumo) auditas, Savivaldybės 2010 metų nuosavybės teise ir patikėjimo teise valdomo valstybės turto valdymo, naudojimo, disponavimo ir metinių statistinių ataskaitų finansinis auditas. Taip pat 2011 metų antrame pusmetyje buvo pradėti finansiniai auditai: Šilutės rajono savivaldybės Fridricho Bajoraičio viešojoje bibliotekoje, Šilutės lopšelyje - darželyje „Žvaigždutė“, Saugų vaikų globos namuose, Savivaldybės administracijoje, kurie baigti 2012 metais. Atsirinktose įstaigose pagal asignavimų dydį ir riziką buvo atliekamas vidaus kontrolės vertinimas bei savarankiškos audito procedūros svarbiausiose audito srityse. Šie auditai yra Savivaldybės 2011 metų biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinio ir Savivaldybės 2011 metų nuosavybės teise ir patikėjimo teise valdomo valstybės turto valdymo, naudojimo, disponavimo ir metinių statistinių ataskaitų finansinio (teisėtumo) audito sudėtinės dalys.

Pateikiame informaciją apie 2011 metų biudžetinėse įstaigose vykdytų auditų metu nustatytas klaidas ir neatitikimus.

3.1. Šilutės rajono savivaldybės 2010 metų biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinio auditas

Auditas atliktas planingai, sudarius planą bei audituotų sričių programas. Taryba, prižiūradama kaip vykdomas Savivaldybės biudžetas, siekdama nustatyti, ar Savivaldybės 2010 metų biudžeto įvykdymo ataskaita (toliau – Ataskaita) sudaryta pagal teisės aktus, parengė ir Savivaldybės tarybai pateikė išvadą dėl Savivaldybės 2010 metų biudžeto vykdymo ataskaitos (toliau – Išvada). Minėto audito sudėtinės dalys: Administracijos; Privatizavimo fondo; Iždo; Aplinkos apsaugos rėmimo specialiosios programos; Šilutės senelių globos namų; Šilutės muziejaus; Mokyklų autobusų naudojimo; Prekių įsigijimo ir nurašymo pagrįstumo Savivaldybės administracijoje, Atleistų darbuotojų biudžetinėse įstaigose išeitinių išmokų teisėtumo, Viešojo sektoriaus apskaitos standartų įgyvendinimo: biudžetinių įstaigų sąskaitų likučių perkėlimo į naujas sąskaitas auditai (atrinktos 7 įstaigos). Audito 2011-05-06 ataskaitoje Nr. K1-7 buvo pateikta 10 bendrųjų išvadų, pastebėjimų, nustatyti neatitikimai. Pateiktos 2 rekomendacijos dėl 233,99 tūkst. Lt beviltišku, įsisenėjusių skolų (susidariusių nuo 2000 m.), faktoringų apskaitos, Privatizavimo fondo sąmatos pateikimo laiku Savivaldybės tarybai. Kitoms audituotoms įstaigoms raštuose ir audito ataskaitose buvo pateikta 89 rekomendacijos nustatytų neatitikimų pašalinimui.

Taryba 2011-05-06 išvadoje Nr. K1-7/1 pateikė *sąlyginę* nuomonę. Savivaldybės taryba, atsižvelgdama į Tarybos pateiktą Išvadą, 2011 m. gegužės 19 sprendimu Nr. T1-23 patvirtino Savivaldybės administracijos parengtą ataskaitą „Dėl Savivaldybės biudžeto vykdymo 2010 metų ataskaitos patvirtinimo“.

Savivaldybės administracija 2011-08-12 raštu Nr. R3-(5.11)-6431 informavo apie rekomendacijų vykdymą. Remiantis rekomendacijomis, Administracijos direktorė 2011-06-03 įsakymu Nr. A1-693 sudarė Beviltišku skolų nagrinėjimo komisiją, tačiau daugiau jokių konkrečių priemonių nebuvo imtasi. Vykdam poauditinę veiklą – surinkta informacija apie nustatytų klaidų ištaisymus biudžetinėse įstaigose.

3.2. Savivaldybei nuosavybės teise priklausančio turto ir Savivaldybės patikėjimo teise valdomo valstybės turto 2010 metų ataskaitų auditas

Taryba, vadovaudamasi Vietos savivaldos įstatymu, Valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymu, remdamasi Savivaldybės biudžeto asignavimų valdytojų 2010 metų finansinių ataskaitų audito duomenimis, 2011 metais parengė ir Savivaldybės Tarybai pateikė Išvadas dėl Savivaldybei nuosavybės teise priklausančio ir patikėjimo teise valdomo valstybės turto 2010 metų ataskaitų (toliau – Išvada). Išvados ir ataskaita svarstytos visuose Tarybos komitetuose, Tarybai informacija pateikta 2011 metų liepos 21 d. posėdyje.

Audito 2011-06-30 ataskaitoje Nr. K1-9 pateikta 17 bendrųjų išvadų, kurios suformuluotos audito metu nustatytų ir neištaisytų klaidų, neatitikimų pagrindu. Taryba 2011-07-01 išvadoje Nr. K1-9/1 dėl Savivaldybei nuosavybės teise priklausančio turto 2010 metų ataskaitos audito pateikė *sąlyginę nuomonę*. Sąlyginės nuomonės pagrindas:

– Nesivadovauta Viešojo sektoriaus apskaitos ir finansinės atskaitomybės 2-ojo, 16-ojo standartų (VSAFAS) nuostatomis, – painiojamos atskirų turto grupių sąvokos bei turto priskyrimo grupėms principai. Neteisingai priskirtas turtas ir laiku neužregistruotas atitinkamuose apskaitos turto registruose. Savivaldybės subjektų parengtų Turto ataskaitų duomenys neatitiko analitinės apskaitos bei Finansinės būklės ataskaitų duomenų:

1. Šilutės rajono savivaldybės Savivaldybės turto ataskaitoje VT-02 neteisėtai 7 000 Lt sumažintas biologinis turtas.
2. Administracijos Savivaldybės turto ataskaitoje VT-02 neteisėtai sumažintas biologinis turtas praėjusių metų pabaigoje 6 822 Lt, ataskaitinių metų pabaigoje 6 642 Lt.
3. Šilutės senelių globos namų turto ataskaitoje VT-02 neatitikimas 67 Lt susidarė dėl neteisėtai įtraukto biologinio turto į ilgalaikį turtą.
4. Rusnės pagrindinės mokyklos FBA pagal 2010-12-31 duomenis „Iš viso turto“ nurodyta 2 577 424 Lt, tačiau turto ataskaitose VT-01 ir VT-02 – 2 576 988 Lt, susidarė 436 Lt neatitikimas.
5. Kamerinio dramos teatro Savivaldybės turto ataskaita neteisėtai padidinta 597 Lt. FBA (E) 1 sk. pagal 2010-12-31 duomenis VT-02 ataskaitos duomenims – neatitikimas 597 Lt.
6. Nevykdytas Šilutės rajono savivaldybės tarybos 2010-03-25 sprendimas Nr. T1-1315, - Savivaldybės vardu laiku nepasirašyti kompiuterinės technikos priėmimo ir perdavimo aktai.
7. 2010 metų Savivaldybės administracijos Centralizuotos buhalterijos apskaitos ilgalaikio turto ir ūkinio inventoriaus registruose neužregistruota kompiuterinė technika – 79 851 Lt.
8. Dėl laiku neužregistruoto turto (kompiuterinės technikos), 2010 metų Administracijos bei Savivaldybės turto ataskaitos VT-02 neleistinai sumažintos 79 851 Lt.

Tarnyba 2011-07-01 išvadoje Nr. K1-10/1 dėl Savivaldybei patikėjimo teise valdomo valstybės turto 2010 metų ataskaitos VT-01 audito pateikė *besąlyginę* nuomonę. Besąlyginės nuomonės pagrindas:

– Šilutės rajono savivaldybės 2010 metų Valstybės turto ataskaita VT-01 yra sudaryta pagal Lietuvos Respublikos įstatymus ir kitus teisės aktus, atsižvelgiant į duomenis, gautus iš Savivaldybės įmonių, įstaigų, organizacijų, struktūrinių padalinių, viešųjų įstaigų, kurie valstybės turtą naudoja ir juo disponuoja patikėjimo teise, panaudos ir nuomos pagrindais.

Savivaldybės administracijai buvo pateikta 13 rekomendacijų. Ji įpareigota ištaisyti klaidas ir patikslinti Savivaldybės administracijos parengtą Šilutės rajono savivaldybės turto 2010 metų ataskaitą VT-02. Administracija 2011-09-09 raštu Nr. R3(5.11)-7141 informavo, kad Savivaldybės subjektams: Rusnės pagrindinei mokyklai, Šilutės Kameriniam dramos teatrui, Šilutės senelių globos namams bei Savivaldybės administracijai ištaisius klaidingus ataskaitos VT-02 duomenis, Administracija parengė patikslintą suvestinę Šilutės rajono savivaldybės 2010 m. statistinę ataskaitą VT-02 (metinę). Patikslintą ataskaitą pateikė Savivaldybės Tarybai (2011-09-29 sprendimas Nr. T1-149) ir Statistikos departamentui prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės.

3.3. Šilutės lopšelio - darželio „Žvaigždutė“ finansinis (teisėtumo) auditas

Auditas atliktas planingai, sudarius planą bei audituotų sričių programas. Audituoti pasirinktos reikšmingos sritys: darbo užmokesčio ir ilgalaikio turto. Ilgalaikis turtas sudaro – 83 procentus. Buvo išanalizuota ir įvertinta lopšelio - darželio sukurta vidaus kontrolės sistema, kuri veikia patikimai, o jai stiprinti sukurtos vidaus kontrolės procedūros. Pažymėtina, kad įstaiga viena iš nedaugelio įstaigų, kurioje nuo 2010 m. sausio 1 d. buhalterinė apskaita tvarkoma pagal Viešojo sektoriaus apskaitos ir finansinės atskaitomybės standartus (toliau – VSAFAS), vadovaujantis teisės aktais. Audito metu Savivaldybės kontrolės ir audito tarnyba 2011-2012 m. raštais Nr. K6-55, K6-56 ir K6-9 informavo lopšelių - darželių „Žvaigždutė“ apie nustatytus pažeidimus ir neatitikimus kartu su rekomendacijomis jiems pašalinti, kurie aptarti buvo bendrame pasitarime su įstaigos vadovybe ir padarytos išvados dėl reikalingų kontrolės procedūrų sukūrimo ilgalaikio turto srityje. Vykdydama mūsų teiktas rekomendacijas, audito metu lopšelis - darželis „Žvaigždutė“ įgyvendino 17 rekomendacijų ir ištaisė klaidas iki metinės finansinės atskaitomybės (įstaigos raštai apie rekomendacijų vykdymą Nr. D3-52, D3-66, D3-70). Pateikta audito 2012-03-12 ataskaita Nr. K1-2.

Finansinio audito 2012-03-15 išvadoje Nr. K1-2/1 Tarnyba pateikė *besąlyginę nuomonę* dėl valstybės lėšų ir savivaldybės turto valdymo, naudojimo, disponavimo jais teisėtumo ir jų naudojimo įstatymų nustatytiems tikslams. *Sąlyginę nuomonę* dėl finansinių ataskaitų rinkinio, biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinio ir kitų ataskaitų duomenų. Sąlyginei nuomonei pagrindas pareikšti – nepatikslinus darbo užmokesčio asignavimų, Biudžeto išlaidų sąmatos įvykdymo 2011 m. gruodžio 31 d. ataskaitoje (forma Nr. 2) yra nurodytos 4 407,32 Lt didesnės darbo užmokesčio išlaidų pinigais ir ta pačia suma mažesnės nurodytos darbdavio socialinės paramos pinigais kasinės išlaidos, todėl negalėjome patvirtinti minėtos ataskaitos (forma Nr. 2) pateiktų duomenų teisingumo.

3.4. Šilutės rajono savivaldybės Fridricho Bajoraičio viešosios bibliotekos finansinis (teisėtumo) auditas

Įstaigoje audituoti pasirinktos reikšmingos sritys: darbo užmokesčio ir ilgalaikio turto. Ilgalaikis turtas sudaro – 90 procentų. Audito metu Tarnyba raštais 2012-01-12 Nr. K6-7, 2012-01-12 Nr. K6-5 informavo Fridricho Bajoraičio viešąją biblioteką (toliau – Biblioteka) apie nustatytus pažeidimus ir neatitikimus kartu su rekomendacijomis jiems pašalinti. Bibliotekos direktorė raštu 2012-01-16 parengė preliminarį darbų eigą dėl buhalterinės apskaitos tobulinimo, apskaitos registrų sudarymo pagal VSAFAS reikalavimus. Kontrolės ir audito tarnyba raštais 2012-01-27 Nr. 1.9-24, 2012-01-20 Nr. 1.9-9 buvo informuota apie rekomendacijų įgyvendinimo būklę. Vykdydama Tarnybos teiktas 38 rekomendacijas bei priemonių planą (audito 2012-04-12 ataskaita Nr. K1-4), Biblioteka ištaisė klaidas ir įgyvendino 85 proc. visų teiktų rekomendacijų.

Finansinio 2012-04-13 audito išvadoje Nr. K1-4/1 pateikėme *sąlyginę nuomonę* dėl finansinių ataskaitų rinkinio, biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinio ir kitų ataskaitų duomenų. Dalykai, turintys įtakos sąlyginei nuomonei:

1. Nesivadovauta Lietuvos Respublikos biudžeto sandaros įstatymo 5 straipsnio 1 dalies 7 punkto nuostatomis, asignavimų valdytojai turi užtikrinti „paskirtų asignavimų teisėtumą“. 2011-12-31 viršyti Bibliotekos Biudžeto išlaidų sąmatos įvykdymo išlaidų straipsnio „Kitos prekės“ asignavimai – 1 062,00 Lt.

2. Biblioteka nesilaikė Lietuvos Respublikos finansų ministro 2003-07-03 įsakymu Nr. 1K-184 patvirtintos Valstybės ir savivaldybių biudžetų pajamų ir išlaidų klasifikacijos, nes 19 540,61 Lt išėitinių išmokų išmokėjo iš darbo užmokesčiui, o ne iš darbdavio socialinei paramai skirtų savivaldybės biudžeto asignavimų, kurie turėjo būti numatyti Išlaidų sąmatose. Kadangi Biblioteka darbdavio socialinės paramos išlaidų planavo 1 856,00 Lt, o kasinių išlaidų padaryta 19 068,98 Lt, todėl prieš apmokėdama, ji privalėjo vadovautis Šilutės rajono savivaldybės tarybos 2009-02-26 sprendimu Nr. T1-868 patvirtinta Šilutės rajono savivaldybės biudžeto sudarymo, vykdymo ir įsiskolinimų padengimo tvarka ir tikslinti biudžeto asignavimus. To nepadarius ir dalį darbdavio socialinės paramos kasinių išlaidų netinkamai užregistravus darbo užmokesčio išlaidų ekonominės klasifikacijos straipsnyje, Biudžeto išlaidų sąmatos įvykdymo 2011 m. gruodžio 31 d. ataskaitoje (forma Nr. 2) buvo nurodytos 17 684,61 Lt didesnės darbo užmokesčio išlaidų pinigais ir ta pačia suma mažesnės darbdavio socialinės paramos pinigais kasinės išlaidos. Dėl išvardintų priežasčių negalėjome patvirtinti Biudžeto išlaidų sąmatos įvykdymo 2011 m. gruodžio 31 d. ataskaitoje (forma Nr. 2) pateiktų duomenų teisingumo.

Sąlyginę nuomonę dėl valstybės lėšų ir savivaldybės turto valdymo, naudojimo, disponavimo jais teisėtumo ir jų naudojimo įstatymų nustatytiems tikslams. Nuomonę suformavo šie dalykai:

1. Biblioteka nuo 2010-01-01 iki 2011-11-11, nepradėjo apskaitos tvarkyti pagal Buhalterinės apskaitos reformos reikalavimus, neteisėtai vadovavosi Biudžetinių įstaigų buhalterinės

apskaitos tvarka.

2. Didžioji knyga ir apskaitos žurnalai nebuvo parengti ir detalizuoti taip, kad pagal juos būtų galima parengti finansines ataskaitas pagal VSAFAS.

3. Vyr. buhalterė V. N. savo nedarbingumo laikotarpiu tvarkė Bibliotekos apskaitą bei teikė Savivaldybės Biudžeto ir finansų skyriui Biudžeto išlaidų sąmatos vykdymo bei Finansinės būklės ataskaitas.

4. Pažeidžiant Buhalterinės apskaitos įstatymo 3 straipsnio 5 punkto nuostatas, nesudarytos tarpinės finansinės ataskaitos pagal VSAFAS, kuriose turėjo būti pateikta 3, 6, 9 mėnesių informacija.

5. Nesivadovauta Viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymo, 23-ojo VSAFAS reikalavimais, Biblioteka savo interneto svetainėje neteikė 2011 metų Biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinių, finansinių ataskaitų tarpinių bei metinių rinkinių.

6. Nesivadovauta 19-jo VSAFAS 62 straipsnio reikalavimais. 2011 metų finansinių ataskaitų rinkinio Aiškinamajame rašte informacija dėl nebalansinėse sąskaitose esančio ilgalaikio turto pateikta nepatikima.

7. Bibliotekos direktorė pažeidė Viešųjų ir privačių interesų derinimo valstybinėje tarnyboje įstatymo 7 straipsnio nuostatas, Privačių interesų deklaracijoje nenurodė visų šeimos narių.

8. Atleidžiant darbuotoją (V. N.), kuri kaip įstaigos vyr. buhalterė jai priskirtas funkcijas vykdė neišbaigtai, šešių mėnesių vidutinio darbo užmokesčio dydžio kompensacija (17 551,80 Lt) išmokėta neatsižvelgus į atlikto darbo kokybę. Biudžeto lėšos buvo panaudotos neefektyviai.

9. Nesivadovauta Bibliotekos direktorės įsakymu, paskutinę finansinių metų dieną visų finansinės ir investicinės veiklos pajamų ir sąnaudų sąskaitų likučiai neperkelti į 31XXXXX sąskaitą „Sukauptas perviršis ar deficitas“. Susidaręs DK ir FBA neatitikimas – 9 789,00 Lt.

10. Dėl neteisingai atliktos ūkinės operacijos 2011-12-31 Finansinės būklės ataskaitoje eilutė „Sukauptas perviršis ar deficitas“ sumažintas 9 789,00 Lt.

11. Bibliotekos vyr. buhalterė (V. N.) nesivadovavo 24 – ojo VSAFAS 16 punktu, savalaikiai apskaitoje neregistravo kiekvieno atskaitinio laikotarpio sukauptų mokėti už kasmetines atostogas sumų. Susidarė reikšmingi sukauptų atostoginių sumų neatitikimai FBA ir DK: 2011-01-01 neatitikimas buvo 71 086,40 Lt, 2011-10-01 neatitikimas buvo 123 262,74 Lt.

12. Bibliotekoje, pažeidžiant Vyriausybės nutarimu patvirtintos Inventorizacijos tvarkos reikalavimus, inventorizacijos nuolat buvo atliekamos formaliai.

13. Bibliotekos direktorė, priimdama darbuotojus antraeilėms pareigoms, nesivadovavo Darbo kodekso 114 straipsniu.

3.5. Šilutės rajono Saugų vaikų globos namų finansinis (teisėtumo) auditas

Ištyrus įstaigos vidaus kontrolės aplinką ir atlikus savarankiškas procedūras, nustatytos klaidos ir neatitikimai. Audito eigoje informavome įstaigos direktorių ir vyr. buhalterę žodžiu bei raštu (Tarnybos 2011-12-22 raštas Nr. K6-60 ir 2012-02-02 raštas Nr. K6-11) ir pateikėme 25 rekomendacijas nustatytiems trūkumams šalinti ir apskaitos kontrolei pagerinti iki bus sudaryta metinė finansinė atskaitomybė. Audito metu nustatyti reikšmingi vidaus kontrolės trūkumai parodė, kad vidaus kontrolė veikia nepakankamai, todėl buvo vertinama patenkinamai. Audito 2012-03-29 ataskaitoje Nr. K1-3 buvo pateikta 16 rekomendacijų ir priemonių įgyvendinimo planas. Iš viso teikta 41 rekomendacija, įvykdymas 90 procentų, kitos rekomendacijos vykdymo stadijoje.

Finansinio 2012-04-03 audito išvadoje Nr. K1-3/1 pateikėme *sąlyginę nuomonę* dėl finansinių ataskaitų rinkinio, biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinio ir kitų ataskaitų duomenų. Dalykai, turintys įtakos sąlyginei nuomonei:

1. Įstaiga nesilaikė Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių biudžetų pajamų ir išlaidų klasifikacijos, 2011 metų sąmatoje darbdavio socialinės paramos išlaidų neplanavo, o kasinių išlaidų padarė 26 865,87 Lt. Nepatikslino asignavimų Tarybos nustatyta tvarka, Biudžeto išlaidų sąmatos įvykdymo 2011 m. gruodžio 31 d. ataskaitoje (forma Nr. 2) nurodė 26 865,87 Lt didesnes darbo užmokesčio išlaidas ir ta pačia suma mažesnes nurodytos darbdavio socialinės paramos pinigais kasines išlaidas. Dėl minėtų priežasčių negalėjome patvirtinti Biudžeto išlaidų sąmatos įvykdymo 2011 m. gruodžio 31 d. ataskaitoje (forma Nr. 2) pateiktų duomenų teisingumo.

2. Globos namų vyr. buhalterė nesivadovavo 7-uju VSAFAS ir Saugų vaikų globos namų apskaitos politika, savalaikiai apskaitoje neregistravo kiekvieno atskaitinio laikotarpio sukauptų mokėti už kasmetines atostogas sumų. Nustatytas „Atostoginių kaupinių žiniaraščio“ ir „Didžiosios knygos“ sąskaitos 8701101 neatitikimas – 72 856,81 Lt. Dėl nesukaupto atostoginių rezervo, jo neužregistravimo, 2011-12-31 Finansinės būklės ataskaitos eilutėje „Sukauptos gautinos sumos“ duomenys neteisėtai sumažinti 72 856,81 Lt. Dėl išvardintų priežasčių negalėjome patvirtinti 2011 m. gruodžio 31 d. Finansinės būklės ataskaitoje pateiktų duomenų teisingumo.

Sąlyginė nuomonė dėl valstybės lėšų ir savivaldybės turto valdymo, naudojimo, disponavimo jais teisėtumo ir jų naudojimo įstatymų nustatytiems tikslams. Dalykai, turintys įtakos sąlyginei nuomonei:

1. Globos namuose pagal VSAFAS ir privalomąjį bendrąjį sąskaitų planą nuo 2010-01-01 nebuvo įvertinti, pripažinti ir naujojo sąskaitų plano sąskaitose neužregistruoti likučiai perėjimo prie VSAFAS dieną.

2. Tvarkydami apskaitą, Globos namai iki 2011-05-23 (iki pradėdant dirbti D. R.), neteisėtai vadovavosi Biudžetinių įstaigų buhalterinės apskaitos tvarka, kuri neteko galios Lietuvos Respublikos finansų ministro 2011 m. sausio 13 d. įsakymu Nr. 1K-010.

3. Globos namų vyr. buhalterė nuo 2010-01-01 iki 2011-05-20 nevykdė įstatymais numatytų naujų apskaitos procesų bei procedūrų. Nesivadovavo viešojo sektoriaus subjektams Finansų ministro patvirtintu Privalomuju bendruoju sąskaitų planu, Viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymo ir 23 - iojo VSAFAS 10 punkto nuostatomis. Didžioji knyga ir apskaitos žurnalai nebuvo parengti ir detalizuoti taip, kad pagal juos būtų galima parengti finansines ataskaitas pagal VSAFAS. Nesudarytos tarpinės finansinės ataskaitos. Įstaigos apskaita buvo tvarkoma pažeidžiant Buhalterinės apskaitos įstatymo 3 straipsnio 5 punkto nuostatas.

4. Įstaigoje Didžioji knyga tvarkyta nesistemiškai. Didžiosios knygos duomenys už 2011 metus į kompiuterines laikmenas pradėti suvedinėti nuo 2011-05-23.

5. Nesivadovauta Biudžetinių įstaigų buhalterinės apskaitos organizavimo taisyklių 13 straipsnio bei Inventurizacijos tvarkos 5 ir 52 straipsnių nuostatomis, priimant į Globos namus vyriausiąjį buhalterį, įstaigoje nebuvo organizuotas reikalų perdavimas – priėmimas.

6. Kontrolės ir audito tarnybos nuomone, atleidžiant darbuotojus pagal Darbo Kodekso 125 str., šalių susitarimas negali būti pretekstas skirti darbuotojams neadekvačiai didelės pinigines kompensacijas, kai jos yra išmokamos iš Savivaldybės biudžeto asignavimų. Atleidus darbuotoją, kuri, kaip įstaigos vyr. buhalterė jai priskirtas funkcijas vykdė neišbaigta, biudžeto lėšos buvo panaudotos neefektyviai.

7. Įstaigoje neparengtas Darbo užmokesčio skaičiavimo ir mokėjimo tvarkos aprašas.

8. Nustatyti nukrypimai nuo patvirtintų Tarybos maitinimo išlaidų finansavimo vienam asmeniui per parą normatyvų: permaitinta iki 352,54 Lt, neįvykdytas dienos mitybos normatyvas siekia iki 204,34 Lt. .

9. Įstaigoje nereglamentuota tvarka dėl rengiamų šeimynų didžiųjų bendrųjų švenčių sunaudotų maisto produktų kiekio, nurašymo, kontrolės vykdymo.

3.6. Savivaldybės administracijos darbo užmokestis ir apskaita

Atliekant Savivaldybės 2011 m. biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinio ir finansinių ataskaitų auditą (teisėtumo), buvo audituojama Administracijos reikšminga sritis - darbo užmokestis ir jo apskaita, kadangi darbo užmokestis sudaro ženklia dalį Savivaldybės biudžeto išlaidų struktūroje.

Tvarkydama Administracijos apskaitą, Centralizuota buhalterija, pažeidžiant Lietuvos Respublikos teisės aktus, neteisėtai vadovavosi Biudžetinių įstaigų buhalterinės apskaitos tvarka, kuri neteko galios Lietuvos Respublikos finansų ministro 2011 m. sausio 13 d. įsakymu Nr. 1K-010. Neatsižvelgus į atliktų darbų kokybę, neatsižvelgus į tai, kad buhalterinę apskaitą pagal VSAFAS buvo privaloma taikyti nuo 2010-01-01, Centralizuotos buhalterijos buhalterėms nuo 2011-01-01 iki 2011-12-31 buvo mokami 30 proc. pareiginių atlyginimų priedai už papildomą sutartyse nenurodytą darbą. Audito metu buvo patikrinta centralizuotai tvarkomos apskaitos teisingumas Savivaldybės administracijoje. Vadovaujantis Tarybos sprendimais Centralizuota buhalterija aptarnauja 21 biudžetinę įstaigą (toliau – BĮ), t.y., tvarko jų buhalterinę apskaitą. Patikrinus 2011-12-31 registrus „Didžioji knyga“, nustatyta, kad 21- BĮ buhalterinė apskaita tvarkoma, ūkinės operacijos ir ūkiniai įvykiai Didžiojoje knygoje registruojami, nesivadovaujant VSAFAS reikalavimui.

Neteisėtai iš straipsnio „Darbo užmokestis“ darbuotojams išmokėta – 81,5 tūkst. Lt. Kadangi Administracija darbdavio socialinės paramos išlaidų planavo 12,0 tūkst. Lt, o kasinių išlaidų padaryta 93,5 tūkst. Lt, todėl prieš apmokėdama, Administracija privalėjo nustatyta tvarka tikslinti biudžeto asignavimus. Administracijos Biudžeto išlaidų sąmatos įvykdymo 2011 m. gruodžio 31 d. ataskaitoje (forma Nr. 2) yra nurodytos 81,5 tūkst. Lt didesnės darbo užmokesčio išlaidų pinigais ir ta pačia suma mažesnės nurodytos darbdavio socialinės paramos pinigais kasinės išlaidos. Administracijos direktoriui pateiktos rekomendacijos:

1. Mokant priedus, priemokas „už svarbias užduotis“, nustatyti vertinimo kriterijus, pagal kuriuos būtų galima apibrėžti darbų, užduočių svarbumą, sudėtingumą.
2. Esant Savivaldybės sunkiai finansinei padėčiai, imtis papildomų kontrolės procedūrų dėl biudžeto lėšų naudojimo, atsisakant bet kokių vienkartinų išmokų, net ir socialinėms reikmėms, kadangi minėtoms reikmėms yra skiriama iš atskiro išlaidų sąmatos straipsnio lėšų.
3. Administracijos darbuotojų mokėjimų istorijose pateikti išsamią informaciją apie darbuotojų atostogų dienas, apie priėmimą į darbą, perkėlimus darbe, darbo stažą ir kt.
4. Administracijoje darbuotojų etatus naudoti efektyviai. Peržiūrėti neužimtus etatus, pagal galimybes iki minimumo juos sumažinti.
5. Vadovaujantis teisės aktais ir rašytiniais darbuotojų prašymais, teisingai priskaičiuoti mokesčius ir taikyti NPD.
6. Atkreipti dėmesį į darbuotojų kasmetinių atostogų antrosios dalies skaidymą, kontroliuoti, kad nesusidarytų permokos iš biudžeto lėšų.
7. Savivaldybės administracijos Centralizuotos buhalterijos apskaitoje laiku kaupti atostoginių rezervą ir teisingai užregistruoti finansinėse ataskaitose.
8. Imtis priemonių bei vykdyti kontrolę, kad kuo skubiau buhalterinė apskaita būtų tvarkoma pagal VSAFAS, kad nebūtų pažeidžiami Lietuvos Respublikos teisės aktų reikalavimai.
9. Vadovautis Valstybės ir savivaldybių biudžetų pajamų ir išlaidų klasifikacijos 2.1.1. „Darbo užmokestis“ straipsniu. Biudžeto išlaidų sąmatose planuoti darbdavio socialinės paramos išlaidas mokėjimams už dvi pirmąsias nedarbingumo dienas įstaigos lėšomis (nedarbingumo pašalpa) bei išeitines išmokas.
10. Peržiūrėti, kad tarnautojų priskirtos kategorijos atitiktų atliekamų darbų sudėtingumą.
11. Vykdyti darbo užmokesčio ir su juo susijusių išmokų skyrimo kontrolę.

3.7. Šilutės lopšelis - darželis „Ažuoliukas“, Šilutės Žibų pradinė mokykla, Šilutės pradinė mokykla savarankiškos audito procedūros

Minėtose įstaigose atliktos mažos apimties savarankiškos audito procedūros reikšmingiausioje ilgalaikio turto srityje yra Savivaldybės 2011 metų biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinio ir Savivaldybės 2011 metų nuosavybės teise ir patikėjimo teise valdomo valstybės turto valdymo, naudojimo, disponavimo ir metinių statistinių ataskaitų finansinio (teisėtumo) audito sudedamoji dalis. Atliekant mažos apimties procedūras Šilutės lopšelyje - darželyje „Ažuoliukas“, Šilutės Žibų pradinėje mokykloje, Šilutės pradinėje mokykloje, paaiškėjo, kad vienas iš veiksmų, rodančių didelę reikšmingo iškraipymo riziką tvarkant apskaitą ir sudarant finansines ataskaitas yra naujos apskaitos taikymas pagal VSAFAS

1) Šilutės lopšelyje - darželyje „Ažuoliukas“ nustatytos netinkamai atliktos inventorizacijos, ilgalaikio turto įtraukimas į apskaitą, biologinio turto, Apskaitos politikos neišbaigtumo ir kiti neatitikimai. Pateiktos rekomendacijos raštu ir žodžiu, kurios buvo įvykdytos. Be ilgalaikio turto neatitikimų, įstaigoje nustatyti reikšmingi apskaitos vedimo pažeidimai – Didžioji knyga netvarkyta sistemingai, iš orderinės apskaitos sistemos į kompiuterines laikmenas duomenys sukelti tik 2010 metų I - ojo ketvirčio, 2011 metų – tik sausio mėn. duomenys. Vadovaudamiesi protingumo principu, suteikėme audituojamai įstaigai galimybę pasitaisyti ir nustatėme terminą, per kurį vyr. buhalterė sutvarkė 2010 m., 2011 m. Didžiąsias knygas. Įstaigos direktorei pateikėme 9 rekomendacijas, kurios įvykdytos.

2) Šilutės pradinėje mokykloje bei Naujakurių skyriuje nustatyti Lietuvos Respublikos teisės aktų pažeidimai bei reikšmingos kiekybinio ir kokybinio požiūriu klaidos. Metinės inventorizacijos mokykloje nuolat buvo atliekamos formaliai. Atsakingi darbuotojai neturėjo informacijos apie jų įstaigoje gautą, esantį, naudojamą, nurašymui rengiamą ilgalaikį turtą. Ilgalaikis turtas neteisingai ženklintas inventoriniais numeriais, netaikytos Naujo sąskaitų plano subsąskaitos sudarant inventorinius numerius, turtas neteisingai apskaitytas ir atvaizduotas ataskaitose, pažeidžiant VSAFAS reikalavimus. Mokykla nuo 2010-01-01 nepradėjo apskaitos tvarkyti pagal Buhalterinės apskaitos reformos reikalavimus, neteisėtai vadovavosi jau negaliojančia Biudžetinių įstaigų buhalterinės apskaitos tvarka. Didžioji knyga, finansinės ataskaitos sudarytos neatsižvelgus į buhalterinės reformos pokyčius, Naują sąskaitų planą. Dėl laiku neperduotos informacijos bei sudarytų sutarčių Centralizuotos buhalterijos darbuotojos padarė klaidų apskaitoje: turtas neapskaitytas, pavėluotai apskaitytas, neteisingai skaičiuotas ilgalaikio turto nusidėvėjimas. Dėl neteisingai 2011-10-01 skaičiuoto ilgalaikio turto nusidėvėjimo skirtumo – 9 779,00 Lt Veiklos rezultatų ataskaitos B.II. eilutėje neteisingai atvaizduoti duomenys. Taikant apklausos, dokumentų tikrinimo procedūras, nustatyta, kad kontrolės sistema ilgalaikio turto srityje – nepakankama. Mokyklos direktorei pateiktos 9 rekomendacijos, kurios per nustatytą terminą įgyvendintos.

3) Šilutės Žibų pradinė mokykla savo turimą turtą naudoja vadovaudamasi nustatytais teisės aktais. Mokyklos naudojamas ilgalaikis ir biologinis turtas, t. y. pastato dalis, aikštynas, žemė, sodas šiuo metu neatvaizduoti įstaigos apskaitoje dėl objektyvių priežasčių: dėl nebaigtų renovacijos darbų, dėl nesutvarkyto žemės sklypo, neatskirtų pastato naudotojų. Pateiktos 4 rekomendacijos dėl ilgalaikio turto inventorizavimo.

Visų auditų išvados parengtos nustatytais terminais. Sąlyginių išvadų pareiškimą lėmė tai, kad audituoti subjektai nepakankamai laikėsi Lietuvos Respublikos teisės aktų, tvarkant apskaitą,

naudojant Savivaldybės biueto lėšas, valdant, naudojant ir disponuojant valstybės bei Savivaldybės turtu bei vykdant kitas jiems priskirtas funkcijas. Pažymėtina, kad svarbiausia problema vis dar išlieka apskaitos tvarkymas pagal VSAFAS. Nors apskaitą vesti pagal naujus reikalavimus privaloma nuo 2010-01-01, neatsižvelgus į jokiais susidariusias aplinkybes, išskyrus, tik suderinus su Finansų ministerija, tačiau daugumoje įstaigų apskaitos įvykiai ir operacijos ilgalaikio turto, darbo užmokesčio srityse pagal VSAFAS reikalavimus nebuvo vykdomi arba vykdomi iš dalies. Be to, VSAFAS nustato tik pagrindinius apskaitos tvarkymo viešajame sektoriuje elementus, o patvirtinti konkrečią apskaitos politiką (apskaitos principus, metodus, taisykles) ir ją įgyvendinti, atsižvelgiant į konkrečias sąlygas, veiklos pobūdį privalo kiekvieno subjekto vadovas. Subjektų vadovai yra atsakingi už tinkamą apskaitos savo įstaigoje organizavimą.

3.8. Išvados dėl paskolų

Rengiant Išvadas dėl paskolų, buvo vadovautasi Lietuvos Respublikos 2011 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymu, Valstybės skolos įstatymu, Vyriausybės patvirtintomis Savivaldybių skolinimosi taisyklėmis. Audito metu buvo surinkti įrodymai, kuriais buvo pagrįsta Savivaldybės biudžeto pajamų, kreditinio įsiskolinimo, vidaus skolos augimas, Savivaldybės skolinimosi lygis ir ypatingas dėmesys skirtas skolinimosi limitams, kad nebūtų viršyti teisės aktuose nustatyti limitai. Tarnyba 2011 metais atliko 4 ribotos apimties finansinius auditus ir Savivaldybės tarybai pateikė 4 išvadas:

- dėl 1 100 tūkst. Lt ilgalaikės paskolos skoloms dengti. Šilutės rajono savivaldybei paėmus minėtą paskolą įstatymu nustatyti skolinimosi limitai – neviršyti, 2011 m. vasario 14 d. Išvada Nr. K1- 3/1;

- dėl 2 500 tūkst. Lt ilgalaikės paskolos skoloms dengti. Šilutės rajono savivaldybės Kontrolės ir audito tarnyba, įvertinusi Savivaldybės 2011-07-01 skolą, pateikė apskaičiuotus skolinimosi limitus 2011-07-15 ataskaitoje Nr. K1-10 „Dėl Šilutės rajono savivaldybės galimybės imti ilgalaikę paskolą“. Teisės aktais nustatyti skolinimosi limitai – neviršyti, 2011 m. liepos 15 d. Išvada Nr. K1-10/1.

- dėl 4 095,2 tūkst. Lt ilgalaikės paskolos iš valstybės vardu pasiskolintų lėšų investicijų projektams vykdyti, 2011-10-10 išvada Nr. K1-11/1. Atlikus auditą, išanalizavus biudžeto pajamų, kreditinį įsiskolinimą, vidaus skolos augimą, Savivaldybės skolinimosi lygį, įsitikinta, kad nustatyti teisės aktais limitai nebus viršyti.

- dėl 460 tūkst. Lt trumpalaikės paskolos iš valstybės biudžeto laikinam pajamų trūkumui padengti, 2011-12-20 išvada Nr. K1-12/1. Audito ataskaitoje pažymėta, kad trumpalaikė paskola laikinam pajamų trūkumui padengti suteikta iš Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto apyvartos lėšų į Savivaldybės skolinimosi limitus neįskaitoma, tačiau kreditinis įsiskolinamas (įskaitant paskolas) tendencingai didėja ir trumpalaikė paskola tik laikinai išspręstų išlaidų dengimo problemas. Dėl šios priežasties kyla būtinybė ieškoti biudžeto išlaidų mažinimo rezervų.

3.9. Veiklos auditas

Atliktas viešųjų įstaigų, kuriose Savivaldybė yra dalininkė, veiklos auditas: veiklos tyrimas, siekiant nustatyti įstaigų skaičių, joms suteiktus viešojo administravimo įgaliojimus, įstaigų teikiamų paslaugų rūšis, Savivaldybės turto investavimą. Savivaldybė yra steigėja arba dalininkė 9 viešųjų įstaigų: Šilutės sportas, Šilutės ligoninė, Švėkšnos pirminės sveikatos priežiūros centras, Juknaičių ambulatorija, Vainuto ambulatorija, Šilutės krepšinis, Aivaturas, Šilutės pirminės sveikatos priežiūros centras, Pasienio žuvys. Viešųjų įstaigų kapitale Savivaldybės įnašai 2011-11-01 sudarė 2 734323 Lt.

Atkreiptinas dėmesys, kad 2010 metais, atskirais dalininkų susirinkimų protokolais, pakito dalininkų sudėtis: VšĮ „Šilutės krepšinis“ ir VšĮ „Šilutės sportas“. Vienintelė dalininkė ir steigėja, kuriai buvo perleistos turtinės ir neturtinės teisės, VšĮ „Šilutės krepšinis“ liko Šilutės rajono savivaldybė, VšĮ „Šilutės sportas“ dalininkų kapitalas nesikeitė, pakito dalininkai.

Audito 2011-12-2 ataskaitoje Nr. K1-11 Administracijos direktoriui pateiktos 7 rekomendacijos:

1. Atstatyti neteisingai padidintą 24 405,72 Lt dalinių įnašų sumą.
2. Savivaldybei sudarant Panaudos sutartis, nurodyti turto perdavimo dokumentuose visą reikšmingą informaciją, įskaitant ir turto vertes.

3. Įpareigoti panaudos gavėjus (viešąsias įstaigas) vadovautis Valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymo 13 straipsnio nuostatomis bei sudarytu Panaudos sutarčių reikalavimais:

- 3.1. Savo lėšomis gautą turtą apdrausti nuo gaisro, vagysčių, gamtinių jėgų ir kitos rizikos.

- 3.2. Savo lėšomis atlikti gauto turto priežiūros ir remonto darbus, kaip tai numatyta panaudos sutartyse.

4. Sukurti kontrolės procedūras ir imtis priemonių, kad būtų užtikrinamas Savivaldybės perduoto pagal Panaudos sutartis turto saugumas.

5. Įpareigoti apskaitos darbuotojus, kad būtų kaupiama teisinga informacija, duomenys apie viešųjų įstaigų statuso bei dalinių įnašų pasikeitimus.

6. Perkoduoti dalininkų akcijų vedamą apskaitą ir prijungti į bendrą Centralizuotos buhalterijos apskaitos programos sistemą, kuri būtų pritaikyta darbui pagal VSAFAS reikalavimus.

7. Vykdyti kontrolės procedūras dėl viešųjų įstaigų statuso bei dalinių įnašų pasikeitimų. Administracijos direktorius neinformavo apie rekomendacijų įvykdymą, todėl atliekant poauditinę veiklą, atkreipsime dėmesį į teiktų rekomendacijų įgyvendinimą.

Tarnybos 2011 metų veiklos plane buvo numatytas veiklos auditas „Savivaldybės parengtų ir įgyvendintų galimybių studijų analizė“. Pateikus klausimus raštu Administracijai apie Savivaldybės 2010, 2011, 2012 parengtas, bet neįgyvendintas galimybių studijas buvo gautas Administracijos Planavimo ir plėtros skyriaus atsakymas, kad 2011 m. nebuvo parengta nei viena galimybių studija, taip pat 2010 – 2012 m. laikotarpiu nebuvo rengta nei viena galimybių studija, kuri nebūtų įgyvendinta. Išanalizavus pateiktą informaciją atsisakyta vykdyti veiklos auditą.

3.10. Gyventojų pareiškimai

Tarnyba, atlikdama savo tiesiogines funkcijas, vadovaudamasi Asmenų prašymų nagrinėjimo ir jų aptarnavimo Šilutės rajono savivaldybės kontrolės ir audito tarnyboje taisyklėmis, patvirtintomis 2009-08-26 Savivaldybės kontrolieriaus įsakymu Nr. K5-5, vykdė gyventojų priėmimą. Rajono gyventojai kreipėsi įvairiais jiems rūpimais klausimais (šiukšlių, mokesčių už komunalines paslaugas apskaičiavimo ir kt.). Tarnyba analizavo ir vertino žodžiu bei raštu pateiktus prašymus ir nusiskundimus ir, įvertinusi raštu pateiktų prašymų svarbą atliko 1 patikrinimą.

1. Atliktas patikrinimas dėl Rusnės gyventojos rašytinio skundo „Dėl Šilutės rajono savivaldybės lėšų panaudojimo“. Gyventojas savo rašte abejojo Savivaldybei nuosavybės teise priklausančio turto naudojimo teisingumu ir prašė išsiaiškinti ar teisėtai ir pagrįstai buvo panaudotos Šilutės rajono savivaldybės lėšos gyvenamojo namo, esančio Šilutės g. Rusnėje rekonstrukcijos darbams, viso 93 990,54 Lt, ar Savivaldybės darbuotojai veikė teisėtai pasirašydami protokolus ir kt.

Atlikus tikrinimą buvo nustatyta, kad pagal pateiktus dokumentus namo stogo defektai buvo realūs ir būtini pašalinti, nes kėlė grėsmę namo konstrukcijų stabilumui, tačiau stogo defektų

vertinimas buvo nepakankamas, kadangi papildomų darbų vertė viršijo pagrindinių darbų vertę. Pradinė (pagrindinė) darbų vertė – 41 091 Lt, o papildomų darbų vertė išaugo iki 52 542 Lt ir viršijo pradinę darbų vertę, lokalinės darbų sąmatos buvo pateiktos praėjus atitinkamam laikotarpiui po protokolų pasirašymo. Be to, gyventojų susirinkimų protokolai užpildyti nesilaikant jiems keliamų reikalavimų ir procedūrų, juose neužfiksuota preliminari darbų vertė. Gyventojams galimai buvo pateikta neišsami informacija. Taip pat Savivaldybės atstovas, neturėdamas tam įgaliojimo, savavališkai priėmė sprendimą dėl pirmininkavimo ir sekretoriavimo gyventojų susirinkimuose, tuo viršydamas kompetenciją.

Dalies faktų patikrinti nebuvo galimybės dėl praėjusio laikotarpio, kadangi tiriamasis laikotarpis – 2008 m., o dėl lėšų stygiaus negalėjome pasitelkti ekspertų, kurie būtų nustatę, kokios apimties buvo reikalingas namo stogo remontas: dalinis ar kapitalinis. Tiriant skundą buvo nustatyti teisės aktų pažeidimai dėl, kurių Savivaldybės administracijai pateiktos 4 rekomendacijos imtis priemonių veiklos efektyvumui ir teisėtumui užtikrinti: Savivaldybėje parengti tvarką, kurioje būtų apibrėžti kriterijai, pagal kuriuos būtų galima nustatyti socialinių butų remonto, rekonstrukcijos ir kt. darbų eiliškumą, vykdant statybos, remonto darbų priežiūros kontrolės procedūras, jas įforminti dokumentais, Savivaldybei atstovauti įgaliojimus atitinkamos srities kompetentingus specialistus, kurie galėtų tinkamai atsakyti už savo funkcijų vykdymą

2. Gautas žodinis skundas G. K. dėl neteisingo žemės mokesčio ir šiukšlių apskaičiavimo. Gyventojas nukreiptas pas Biudžeto ir finansų skyriaus vyr. specialistą, atsakingą už žemės mokestį, bei pasiaiškinta su Žemaičių Naumiesčio seniūnu. Nustatyta, kad gyventojų skundas pagrįstas, susidariusi žemės mokesčio skola už 2003 ir 2004 metus anuliuota bei atstatytas teisingas vietinės rinkliavos mokestis už šiukšles.

4. TARNYBOS VEIKLOS VEIKSMINGUMAS

Tarnybos veiklos veiksmingumas matuojamas atlikto darbo apimtimi ir rezultatų teigiamu poveikiu. Tarnybos veiklos veiksmingumą atspindi audito pasiekti tikslai ir audituotų asignavimų valdytojų ir viešųjų juridinių asmenų finansinių ataskaitų didesnis informatyvumas, vidaus kontrolės ir finansų valdymo reikšmės supratimas, tikslingas lėšų ir turto panaudojimas.

Audito veiksmingumas pasireiškia ir tuo, kad audituojamas subjektas ištaiso audito metu nustatytas klaidas, netikslumus, kitus neatitikimus ir finansinėse ataskaitose išvengiama esminių iškreipimų. Nustatytų ir nurodytų trūkumų ištaisymas padeda išvengti jų pasikartojimo ateityje, skatina audituojamo subjekto darbuotojų teigiamą požiūrį į audito darbą ir kontrolės priemonių, stiprinančių audituojamo subjekto finansų valdymą, tikslingą turto naudojimą, teisingų ir vartotojo poreikius atitinkančių finansinių ataskaitų parengimą.

Kontrolės ir audito tarnyba, vykdydama prevencines priemones tam, kad būtų ištaisyti ir nepasikartotų atliekant auditą nustatyti teisės aktų pažeidimai, neatitikimai bei kiti trūkumai, atsižvelgdama į audito rezultatus, - audituotiems subjektams atskaitiniais metais iš viso pateikė 148 rekomendacijas Savivaldybės kontrolieriaus sprendimai nebuvo priimti.

Įstaigų vadovai audito metu buvo informuoti apie teisės aktų pažeidimus, klaidas bei neatitikimus apskaitoje, atkreiptas dėmesys į problemas darbo užmokesčio, biudžeto lėšų valdymo, turto naudojimo, jo apskaitymo, mitybos organizavimo ir kitose srityse. Dauguma rekomendacijų buvo operatyviai įgyvendintos audito metu iki metinės finansinės atskaitomybės rengimo. Dauguma

audituotų subjektų auditų metu mus informavo apie rekomendacijų įvykdymą. 63 proc. rekomendacijų, kurioms įvykdyti buvo reikalingos didesnės laiko sąnaudos, vykdytojai priėmė sprendimus ir mums pateikė vykdymo grafikus. Subjektai nepateikė informacijos arba neįvykdė nustatyto laiku apie 8,3 proc. pateiktų rekomendacijų. Tinkamas teiktų rekomendacijų įgyvendinimas didina pridėtinę audito vertę, stiprina išorės audito reikšmę, todėl viena iš svarbiausių Tarnybos uždavinių yra audito rekomendacijų įgyvendinimo sistemos nuolatinis gerinimas.

Teikdami 2011 metų veiklos rezultatus, norime padėkoti visų audituotų subjektų vadovams ir darbuotojams už bendradarbiavimą ir geranorišką supratimą atliekant teisės aktais nustatytas funkcijas.

Savivaldybės kontrolierė

Jolita Stonkuvienė